

ETHEM BARAN • Evlerimiz Poyraza Bakar

ETHEM BARAN 1962'de Yozgat'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Yozgat'ta tamamladı. 1983'te Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümünden mezun oldu. Çeşitli dergilerde öykü, deneme ve eleştiri yazıları yayımlandı. İlk öykü kitabı *Sonrası Ayrılık* 1991'de çıktı. Onu 1994'te yayımlanan *Kurutulmuş Gül Mevsimi* izledi. *Dönüştürsüz Yolculuklar Kitabı* (2005 Yunus Nadi Öykü Ödülü), *Unuttuğum Bütün Akşamlar* (2005), *Bozkırın Uzak Bahçeleri* (2006), *Evlerimiz Poyraza Bakar* (2009), *Bulut Bulut Üstüne* (2011), *Zira* (2015) adlı öykü kitapları ile *Yarım* (2008) ve *Emanet Gölgele Defteri* (2013) adlı romanları vardır.

Doğan Kitap, 2009 (1 baskı)

İletişim Yayınları 2279 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 380

ISBN-13: 978-975-05-1900-0

© 2016 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2016, İstanbul

EDİTÖR Levent Cantek

KAPAK ve KAPAK İLLÜSTRASYONU Deniz Karagül

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Onat Özlü

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ETHEM BARAN

Evlerimiz Poyraza Bakar

*“Okuduklarından bir harfi bana verebilir misin?”
diyen babama,
okuyup yazamadıklarının hepsini susarak
yeniden yaratan anneme
ve sahip olduğum her harfte hakları olan kardeşlerime...*

İÇİNDEKİLER

<i>Foto Şeyda</i>	11
<i>Bir Kuru Hayal</i>	17
<i>Söylerim Sözüm Almıyor</i>	29
<i>Fukaranın Kestanesi Palamuttan</i>	37
<i>Bozulmayan Yazı</i>	47
<i>Murat Almak</i>	65
<i>Çıplak Nine</i>	71
<i>Kaçak Vapur</i>	79
<i>Kavaklar Kavaklar</i>	87
<i>Niyet Etti Kadir Efendi</i>	97
<i>Pire Amcanın Gözleri</i>	109
<i>Kendine Dönen Yüz</i>	115

Sıradan hayatların tekdüzeliği gerçekten de dehşet verici.

FERNANDO PESSOA, *Huzursuzluđun Kitabı*

Kuşlara benzer kelimeler, odana dolarlar bir akşam. Nereden gelirler bilinmez. Kâh çığlık çığlığadırlar, kâh sesleri işitilmez. Çiçeđe benzer kelimeler, turuncu, erguvan, beyaz. Bir rüzgâr sürükler hepsini. Bulutlara güven olmaz.

CEMİL MERİÇ, *Bu Ülke*

Foto Şeyda

Adı bana hiç de yabancı gelmeyen bir yazarın *Dönüşsüz Yolculuklar Kitabı* adlı eserindeki “İşlengi” başlıklı öyküyü okuyordum:

Öyküde, sevdiği kızı Fatma Girik’e benzeten bir yeniyetme vardı. Diyordu ki, Cüneyt, Hülya, Fatma, Türkan gençliklerinin baharını yaşıyorlarken, onlar çocukluklarının yaz mevsimine giriyorlarmış. Güya, radyonun içinde küçük adamlar ve bu dünyanın benzeri küçük bir dünya olmadığını çoktan öğrenmiş, artık okulun veya sinemanın tuvaletindeki pislikleri sidikleriyle deliğe sokma yaşına girmişlermiş. Filmlerin de sırlarını çözmüşlermiş o arada. Cüneyt’in aynı filmde iki rolde oynadığını, kılıçtan geçirdiği adamların gerçekten ölmediklerini, külünü dökmeden içilebilecek sigaranın İstanbul’a kadar götürülmesi mümkün olmadığından Türkan Şoray’la yatmanın da bir hayal olduğunu artık öğrenmişlermiş. Filmlerin yaza yakıştığını da...

Gözlerine bakıldıkça Fatma Girik’e benzeyen o kız... Ona bakacaklar –bakarlarmış–, o, yolda durup birileriyle konu-

şacak –konuşurmuş–, gülümsemesine karşılık verecekler –verirlermiş–, daha da kötüsü, herkes gözlerini görecektir –tabii ki görürlermiş– diye düşündükçe kıskançlıktan titredikleri o kız, Türkiye'nin En Güzel Gözlü Kızı Yarışması'na katılmak için yengesiyile birlikte Foto Şeyda'ya gidip fotoğraf çektirmişmiş meğer. O gün kız okula gelmemiş. Bizimki, onu, ertesi gün, sofraya bezini silkelerken görmüş. Kız, gençliğini, güzelliğini; şişmiş, kızarmış Fatma Girik gözlerini; suratında hâlâ duran tokat izlerini, hayallerini silkeliyormuş. Rüyalarını ve bizimkinin rüyalarını, umutlarını ve bizimkinin umutlarını, öfkelerini ve bizimkinin öfkelerini silkeliyormuş aslında. O silkeledikçe gözleri mavi mavi, yeşil yeşil dökülüyormuş.

Babası bir daha okula göndermemiş kızı.

Bu arada, adı Türkan'mış.

Bizim oğlan durur mu, toplamış arkadaşlarını, o gece Foto Şeyda'nın camlarını kırmaya gitmişler.

Bunları okuyunca, kesin dedim, bu bizim mahallenin piçlerinin işidir.

Dediğim gibi çıktı. Yahya'nın anlattığına göre, Nacak, Piç Recep, Yavşak Yaşar, Mete, Çilo Mehmet hep bir olmuşlar, gecenin bir yarısı basmışlar taşı herifin camlarına; şangır şungur indirmişler, cam çerçeve hiçbir şey kalmamış. Yahya, ben yoktum diyor ya, kulak asmayın; oradaymış gibi anlatıyordu. Sanki kahvede değil de, Foto Şeyda'nın o artistik Foto Şeyda yazan tabelasının karşısında, elinde çay bardağı değil de taş varmış gibi, o taşı cama değil de gıcık olduğu Foto Şeyda'nın keçasakallı suratına atıyormuş gibi lafları sıralıyordu. Bu laflar benim ağzımdan çıkıyormuşçasına gidip o kuyruklu, sanki inceymiş gibi görünen ama göz dolduran, çok yalın olduğu halde bir o kadar da dolgun ve zengin, tek renk olmasına rağmen cıvıltılı duran tabeladaki f'nin, ş'nin, y'nin

kuyruklarına çarptıkça, içimdeki kıpırtı çoğalıyor, o sanatçı tipli adamın şehrin en güzel kızlarının fotoğraflarıyla süslediği vitrinine kırık gözlerle baktığını, kalan camların da o sırada gözlerinde parçalandığını düşünüp keyifli bir duygunun içinde yüzüyordum.

Dükkânına birkaç basamakla inilirdi; o yüzden olsa gerek, dükkânın önünde yer olmasına rağmen kaldırıma bir sandalye atıp otururdu. Böylece o mu bütün şehri görürdü, şehir mi onu, orasını bilemiyorum. Bir de sehpa çıkarırdı yanına. Sehpanın üzerinde pipo, tütün, durup durup pipoyu karıştırdığı tuhaf bir kaşık, küllük, bir de kitap olurdu. Ha, bir de beyaz bir fincan. Sanki saatlerdir kahve içiyormuş ve bir türlü bitmiyormuş gibi sehpanın üzerinde duran fincan. Nereden mi biliyorum? Onu kaldırıma kurulmuş, piposunu tüttürüp kahvesini yudumlarken görünce, gıcık vermek için önünde tur atar, pis pis bakardık da ondan. Herif, bacağı yorulmaz, sırtı ağrıyormuş gibi, bacak bacak üstünde, dimdik otururdu. Kızları hasta eden de bu oturuşu muydu yoksa? Kocaman bir burnu vardı aslında. Ama yüzünün genişliğinden midir nedir, ilk bakışta pek anlaşılmazdı. Gözleri hiç kimseye doğrudan bakmadığı halde herkesi, her yeri görüyormuş gibiydi. Ya da zamanında zaten görmüş de şimdi gözlerinin gerisinde kalanlarla idare ediyormuş gibi. Bıyığı keçisakalına karıştığı için, var diye bakarsan var, yok diye bakarsan yok. Ama o sakal... Filmlerde gördüğümüz kalles tiplerin sakalından. Saçlar kıvrır kıvrır. Tam tip yani. Hele o dar pantolonlar. Adam, bildiğin üçgen vücut. Pazuları pankreas güreşçileri gibi. O hiç okuduğunu görmediğimiz kitabı koltuğunun altına sıkıştırır, piposu ağzında, yine öyle dimdik, her akşamüzeri yürüyüşe çıkar. Sanırsın, buraların sahibi de, her şey yerinde mi, kim ne yapıyor diye şöyle bir bakıyor belli etmeden. Evet, belli etmez. Yürür, yürümüyor gibi; bakar, bakmıyor gibi. Kısacık kısacık adımlar. O yürü-

müyor da, yol altından, bana müsaade deyip usulca sıvışıyor sanki. Piposunun kokusu, caddeyi loşluğa boğan çamların kokusuna karışıyor.

Boksörmüş diyorlar aslı varsa. “Boksörlüğü bana sökmez, bir vurduğum mu iki seksen uzatırım,” diyenler, “Bir vurduğum yarısı boşa gider,” diyenler. Güya sırf havaymış herif, öyle kalıbına bakılmamalıymış. Böyleleri gölgesinden bile korkar aslında. Höt desen ödü patlar. Boyu benden bayığı uzun olmasa, şöyle sakalından tutup keçi gibi meletmek var ama...

Nereden çıkıp geldiğini, kimlerden olduğunu bilen yok. Daha doğrusu biz bilmiyoruz. Bildiğimiz, ya da bize söylenen, herifin iki evli olduğu. Bunun da yalan olduğunu söyleyenler var tabii. Hiç evlenmemiş, bekâr diyenler. Hatta başka şeyler diyenler de var.

Ressammış güya. Bir sehпасı varmış, acayip bir şey; onu alır kırlara çıkarmış. Gözünü kısıp şöyle bir uzaklaşmış resmin yanından, sonra gidip nazik nazik fırça sallarmış. Bizim mahallenin uşakları görmüşler ama bulaşmak istemedikleri için fazla yaklaşmamışlar. Herifin hiç arkadaşı yok ki, hep yalnız oturur, yalnız dolaşır. Kızlar ne diye bu cins herifin dükkânına gidip fotoğraf çektiriyorlar anlamıyorum.

Fotoğrafçılığı fena değil aslında. Güzel kızların fotoğraflarını büyütüp vitrine koyuyor artist resimleri gibi. Herifin kendisi artist zaten.

Sabah işine gelip de dükkânı o halde görünce ne bozulmuştur ama... O gün de akşama kadar oturup gâvurca müzik dinlesin de görelim bakalım.

“Adamın ne suçu var! Bütün suç o kızla yengesinde,” dedi Yahya. Düşündüm, aslında doğru. Adam alacağı paraya bakardı sonuçta. Biz üç kuruş için kırk takla atmıyor muyuz? Bizim emmioğlu bir iş almış, fayansçı lazım dedi; oğlum ben ne anlarım dediysem de, ne var lan, yapa yapa öğrenirsin,

biz gidene kadar düşmesinler yeter dedi. Bakalım artık. Diyeceğim, adam çeker tabii, işi o.

Sonunda bu adamın bir gün ansızın ortadan kaybolacağını söylüyorlardı. Yol boyunda yine böyle yeri incitmeyen kısacık adımlarla dik dik yürürken araba çarpacağını; her şeye kafasının tasının attığı bir gün hadi bana eyvallah deyip intihar edeceğini; sıkıldığı için şehri terk edeceğini; karasevdaya yakalanıp kendini dağlara vuracağını; ilişki kurduğu bir oğlanın askerden gelince bunu bıçaklayıp dereye atacağını...

Tamam da o kız kimdi?

Bir kere, bizim mahallede Türkan diye bir kız yoktu.

Güzellik yarışmasına katılacak kadar güzel kim vardı peki?

Gerçekten, insan düşününce kafası daha iyi çalışıyordu. Sanki kendileri sütten çıkma ak kaşıklarım gibi bir de gidip elin garibinin camlarını kırmışlar. Yavşak Yaşar, geçen sene gelen sirkteki halkacı kızı tavlayacağım diye paraları savurmadı mı? Güya köprünün altında kızın işini bitirmişmiş. Herkes dağıldıktan sonra buluşuyorlarmış. O kadar çok anlatmıştı ki, köprünün oradan geçerken o kızla bizim Yavşak Yaşar'ı iş başında göreceğini sanmaya başlamıştı herkes. Kızı görünce pancar gibi kızardığını görmesek, inanacaktık anlattıklarına. Piç Recep de uzaktan amcası olacak bir herifin yarı deli kızını kömürlükte nasıl becerdiğini anlatmış Mete'ye. Bir de kimseye söyleme, onun bacasını da sana ayarlayım demiş. Çilo Mehmet dersen, o tümünden eline sağlık; kuş hırsız, girmedığı kümes kalmadı. Nacak ise milletin lafına gidiyor; bir de baba korkusu olmasa; valla altına ediyor korkudan, kolay mı imamın oğlu olmak.

O kız?

Kim olabilir?